

OD REDAKCJI

Ostatnie trzy niemalże w całości zachowane księgi Biblioteki Historycznej Diodora Sycylijskiego – XVIII, XIX i XX – poświęcone są okresowi od śmierci Aleksandra Macedońskiego po rok 302 przed Chr., poprzedzający bitwę pod Ipsos, która przesądziła o rozpadzie jego imperium. Dwie ostatnie mają już swoją polską edycję (*Fontes Historiae Antiquae* 42, 44). Obecnie oddajemy do rąk Czytelnika księgę osiemnastą, która opowiada o wydarzeniach po rok 317, ściślej do momentu powierzenia władzy w Atenach Demetriuszowi z Faleronu. Jest to ten okres, który otwiera walkę następców Aleksandra – diadochów – o spadek po nim. Właśnie dlatego księgę tę zatytułowaliśmy „Czas diadochów”.

Obejmuje ona, pisze Diodor, „okres siedmiu lat” (rozdz. 1.6), w rzeczywistości jednak sześciu (323-317). Deklaracja autora jest wynikiem jego błędnego przeliczenia ateńskich lat eponimicznych. W tekście brakuje także opisu wydarzeń lat 321/320 i 320/319, prawdopodobnie w następstwie luki, powstałej w rękopisach. Świadczyć może o tym również notka w ks. XIX 3.3, odsyłająca do relacji (jakoby) zawartej w księdze poprzedzającej, której śladu w niej nie znajdujemy. Ale nie możemy też wykluczyć, że stało się tak w efekcie radykalnego skomprymowania przez Diodora źródeł, z których korzystał. W rezultacie treścią księgi osiemnastej są tylko cztery lata (323/322 – 322/321, 319/318 – 318/317). Wyjaśnia nam to stosunkowo niewielką jej objętość (75 rozdziałów) w porównaniu z dwiema kolejnymi (odpowiednio 110 i 113).

Według powszechnej opinii podstawowym źródłem wiedzy Diodora był przekaz Hieronima z Kardii, naocznego świadka wielu opisywanych wydarzeń. Jest on w tej księdze dwukrotnie przywołany (rozdz. 42.1, 50.4). Ale poza nim Diodor sięgał także do prac wielu innych pisarzy, których echa znajdujemy w jego tekście. Nie ma też wątpliwości, że znał liczne dokumenty, które nierzadko przytacza w brzmieniu dosłownym (rozdz. 55.4-56.8), korespondencję dyplomatyczną (rozdz. 57.1-4, 58.1-4), decyzje i postanowienia królów i strategów (rozdz. 25.5), a także uchwały chociażby ateńskiego zgromadzenia ludowego (rozdz. 10.3, 74.3). Diodor dostarcza nam, dzięki źródłom, do których miał dostęp, ogromną ilość bezcennych wiadomości. Bez nich nasza wiedza o opisywanej przez niego epoce byłaby dużo skromniejsza. Wobec fragmentarycznego, wręcz szczątkowego zachowania innych przekazów, księgi XVIII-XX Diodora Sycylijskiego stanowią nasze główne źródło dla lat 323-302 przed Chr.

Sylwester Dworacki